

Maskintillverkare missar människorättsrisker i Myanmars gruvindustri

Brytning av ädelstenen jade orsakar omfattande mänskligt lidande och miljöförstöring i Myanmars konflikttrabbade delstat Kachin. Utvinningen möjliggörs av maskiner som tillverkas av bland andra Caterpillar, Komatsu och Volvo Construction Equipment. Bolagen brister dock i kunskap och kontroll kring hur användningen av deras maskiner påverkar mänskliga rättigheter i landet, visar en ny rapport från Swedwatch.

I delstaten Kachin i norra Myanmar bryts ädelstenen jade i en takt som saknar motstycke. Utvinningen slår hårt mot både människor och miljö. Det uppskattas att tusentals människor har förlorat sina försörjningsmöjligheter när skog och mark omvandlats till gruvor, och att upp till hundratals årligen mister livet i ras orsakade av ohållbar gruvdrift.

Den storskaliga utvinningen hade inte kunnat ske utan tung gruvutrustning, vars inflöde till Myanmar tog fart i början av 2000-talet. Maskinerna säljs i landet både genom återförsäljare, distributörer och smugglare. Maskinerna används av gruvbolag varav många uppges ha starka kopplingar till militären och till generaler från den gamla militärjuntan som under flera årtionden styrde landet med järnhand. Men trots att den välkända problematiska jdebrytningen sker med maskiner från bland andra Caterpillar, Komatsu och Volvo Construction Equipment, indikerar Swedwatches rapport att de tre företagens kunskap och kontroll över hur deras maskiner används, och av vem, är bristfällig.

”De allvarliga människorättskränkningarna inom jdebrytningen i Myanmar är välkända. Trots det kan företagen inte visa att de vidtagit tillräckliga åtgärder för att hantera risken för att deras produkter används på ett oansvarfullt sätt i den här typen av högriskmiljö. Vi efterlyser ett ökat ansvarstagande från företagen i enlighet med internationella riktlinjer kring kundansvar”, säger Therese Sjöström, researcher på Swedwatch och författare till rapporten.

Enligt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter kan ett företag kopplas till negativ påverkan på mänskliga rättigheter även om det är en affärspartner, såsom en kund, som orsakat eller bidragit till denna påverkan. Enligt samma principer ska företag utöva sitt inflytande, till exempel vid försäljningen, för att minska risken för att deras produkter bidrar till negativ påverkan. Rapporten visar dock på låg efterlevnad av principerna bland företagen när det gäller Myanmar. Inget av företagen kunde till exempel visa att de gjort tillräckliga försök att utöva inflytande över sina lokala affärspartners i landet.

”Den allvarliga situationen i Myanmar utgör en hög risk för människorättsövergrepp i alla affärsrelationer. Företagen bör agera aktivt för att lokalbefolkningens rättigheter och säkerhet inte påverkas negativt i samband med användningen av deras produkter, och att de har givits möjlighet att göra sin röst hörd utan risk för repressalier”, säger Per Söderberg, policyansvarig på Svenska Kyrkan.

Rapporten *Overlooked and undermined – Communities affected by jade mining operations in Myanmar and the responsibilities of companies providing machinery* är framtagen med stöd av Svenska kyrkan som även står bakom dess rekommendationer.

För mer information, vänligen kontakta Therese Sjöström, researcher, 08 - 525 203 81